

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
T Ü R K T A R İ H K U R U M U Y A Y I N L A R I

VIII. Dizi - Sayı: 26^g

XVII. TÜRK TARİH KONGRESİ

Ankara: 15-17 Eylül 2014

KONGREYE SUNULAN BİLDİRİLER

IV. CİLT - III. KISIM

OSMANLI TARİHİ

ANKARA, 2018

KONYA'DAKİ YABANCI KONSOLOSLUKLAR VE FAALİYETLERİ (1876 - 1923)

AHMET ATALAY*

Giriş

Ülkeler arası ilişkilerde görevli bulunan Elçi ve Konsoloslar, dış ülkelerde bulunan vatandaşlarının canlarını ve haklarını korumak, hükümetlerine siyasi ve ekonomik bilgileri vermekle yükümlüdürler.

Diplomatik olarak bağlı olduğu devleti siyasi bakımdan temsil etmeyen bu görevliler, ekonomik ilişkileri geliştirmek, ticari çıkarları korumak gibi çalışmalarının yanı sıra, konsolosluk bölgesinde oturan vatandaşlarının doğum, ölüm belgelerini vermek, evlenme işlerine bakmak, pasaport ve vize işlerini yürütmek gibi idari konuları yürütürler. Ayrıca, kimi noterlik işlerinin yanı sıra, gerektiğinde yurttaşlarını ülkesine geri gönderme yetkisi de taşırlar. Bunun dışında kültürel çalışmaları yakından izleyebildikleri gibi, aynı konularda faaliyette bulunabilirler.

1. Konya'da İlk Açılan Konsolosluklar

Büyük devletlere ait Konya'daki konsoloslukların tamamı, 19. Asrın son çeyreğinde açıldı. Bunun nedeni, henüz dönemine göre “*iktisadi ve siyasi bir önemi*”¹ olmasa da İstanbul-Bağdat demiryolu hattının Konya'dan geçmiş olmasıdır. Buna ek olarak, yörenin ekonomik durumu ve ticari amaçlar da göz önüne alınırsa, Anadolu'daki “*bütün yollar Konya'ya çıkar*” izlenimidir.

* Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Artvin/TÜRKİYE, ahmetatalay@artvin.edu.tr

¹ İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi*, Konya 1964, s. 1154; A.D. Novıçev, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yarı Sömürgeleşmesi*, Çev. Nabi Dinçer, Ankara 1979, s. 3; Tevfik Güran, *19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı*, İstanbul 1998, s. 71.

Gerçekten de, o dönemin Konya'sı ile civarında, tarım ürünlerinin yanı sıra deri, yün, tiftik, yapağı, bunlara bağlı olarak halı, kilim, heybe, değişik cins dokumalar ve bu sektörlerle ilgili diğer yan sanayi ürünleridir². Ayrıca çok sayıda kişinin ekmek kapısı olan kimya sanayi, değişik renk boya üretimi ile yurt dışına ihracının yanında, farklı renklerde üretilen deriler, sahtiyanlar Arap memleketlerinde en çok aranan cins ve türden mallar olduğu gibi, kısmen de Avrupa'da sözü edilen ürünlerdir. Ciltçilik, işlemecilik, bakırcılık, kalaycılık, nakkaşlık, kayış, semer, at arabası ile koşum malzemelerinin en güzide, şık ve göz alıcı olanları da Konya'da üretilmektedir. Çeşitli yağ üretim imalâthanelerinin yanı sıra, Konya Barut Fabrikası'nın ürettiği barutlar da, ülke içinde küçümsenmeyecek bir öneme sahiptir. Şehirdeki tuğla-kiremit ve taş işçiliği ise, önem kazanmaya başlamış diğer meslek gruplarıdır³.

Tren yolunun şehirden geçmesiyle birlikte, yörenin sosyal, ekonomik, iktisadi hayatında bir değişim söz konusuysa da, mevcut usulde, manda ya da öküzün çektiği kara saban en gözde tarım aracıdır. Üretilip toplanan başaklar, köy meydanlarındaki harmanlarda, altlarına çakmak taşları çakılmış ve öküzlerin dairesel olarak çektikleri dövenlerle harman edilmekte, sap samandan esen rüzgâra karşı savrulurarak ayrılmaktadır⁴.

Buna rağmen Konyalı tarımcılar, lehlerine işleyen hava ve iklim şartları ile mal sevkياتındaki avantajdan kaynaklanan kolaylık ve zamandan tasarrufun yanı sıra, hasılatı olan talepleri göz ardı etmeyip, değerlendirme yoluna gittiler. Var güçlerini kullanarak bir yandan tarım alanlarını genişletirlerken, diğer yandan istekler doğrultusunda ettikleri ürünlerin çeşitliliğini artırdılar. Bu da beraberinde yöredeki ticaretin canlanmasını getirdi.

Konya'da görülen bu değişme ve canlanma, Konyalı tüccarlar, diğer yerli tüccarlar ve yabancı sermaye sahiplerinin gözünü bu şehre çevirdi. Belki bunda ucuza mal satın almanın yanı sıra, yörede yetişen ürünlerin kalite ve besin değerleri de etkiliydi⁵.

Konya'daki bu gelişmeler de, batılı tüccarların etkilerinin bulunduğu

² *Konya Vilayet Salnamesi(KVS)*, H. 1303, s. 49.

³ *KVS*, H. 1310, s. 266.

⁴ Arnold J. Toynbee, *Türkiye ve Avrupa*, Çev. Kasım Yargıcı-Mehmet Ali Yalman, İstanbul 2002, s. 184.

⁵ Şevket Pamuk, *Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık ve Büyüme 1820-1930*, İstanbul 2005, s. 78.

söylemek veya böyle bir izlenimin olduğunu düşünmek, her halde bir aşırılık olmayacaktır. Bundan dolayıdır ki, gelişmiş ülkelerin ticaret adamlarının geldiği Konya'da, bahse konu ülkeler konsolosluk bürolarını açtılar.

2. İngiltere Konsolosluğu ve Faaliyetleri

Gıda ürünleri konusunda faaliyet gösteren İngiliz W. Whital Şirketi, İstanbul ve İzmir'de açtığı şubelerinin ardından diğer bir şubesini de Konya'da açtı.

Şirket, İstanbul'da pahalılığından dolayı satılamayan, Orta Anadolu'da yetişen gıda ürünlerinin ulaşım problemini halletti. Konya merkezinde temsilcilikler, ilçelerinde ise komisyoncular görevlendirdi⁶. Komisyoncular, Türk köylüsünün parçalar halinde bulunan kokacak, çürüyecek, elinde kalarak heba olup gidecek her çeşit ürününü düşük fiyattan toplayarak, yaptıkları ek masraflar da dahil, İstanbul'a getirip çok ucuza satmayı başardı. Hatta İstanbul'un gıda ihtiyacını karşılama noktasında, Hükümete yaptığı pazarlamada, Anadolu köylüsü-Osmanlı Hükümeti arasında yaptığı aracılık rolünden büyük kazanç elde etti.

Aynı şirket gıda da, Osmanlı Hükümeti ile diğer devlet kurumlarının yiyecek hizmetlerini sağlamaya yönelik uzun vadeli anlaşılması durumunda, yol yapımı ve iletişim araçlarının geliştirilerek, tarımsal bölgeler arasında, yöre halkını da iş gücü olarak kullanıp, ana ve yan (tali) yolların bile yapılabileceğini tasarlıyordu⁷. Şayet bunda başarılı olunursa, İstanbul'un gıda sorunu çözülecek, hatta Avrupa'da bile söz sahibi olunabilecektir.

İngiliz şirketinin bu başarılı çalışmaları ve Konya'daki ekonomik potansiyel, İngiltereli idarecilerin dikkatini çekti. 1896'da, iki personelle hizmet verdikleri "İngiltere'nin Konya Konsolosluğu'nu açtılar"⁸. Orta Anadolu'daki tüm faaliyetlerini buradan yürüttüler.

Osmanlı yöneticilerinin faaliyetlerini yakından takip eden İngiliz konsolosluk yetkilileri, Ziraat Nezaretinin Orta Anadolu ve Konya'da uygulamaya koyduğu "*tarımda yeni makinalar kullanma*" programı çerçevesinde, İngiliz mamulü Ruston Proctor Lincoln Firması'nın buharlı

⁶ Hüseyin Avni Şanda, *Reaya ve Köylü*, İstanbul 1975, s. 143.

⁷ Nezih Varcan, *Osmanlı Maliyesi Hakkında İngiliz Raporları 1861-1914*, Ankara 2000, s. 91.

⁸ KVS, H. 1314, s. 109-110.

tarım makinalarını önerdiler. 1904-1905 yılı hasat mevsiminde, Konya'da denenilen bu makinalardan olumlu sonuç alındı. Bunun üzerine Hükümet, o dönem, İngiltere'nin Konya Konsolos Vekili Yüzbaşı Duti Vayıl ve Tercümanı Jak Sayabalyan'ın da aracı olmalarıyla⁹, 1905 yılı sonunda, aynı makinalardan Konya'ya, dört tane daha gönderilmesi kararını aldı¹⁰.

Orta Anadolu'daki tarımsal uygulamalara kayıtsız kalmayan Konsolos Vekili Duti Vayıl, Konya'da ticaretle uğraşan İngiliz tüccarları ile de yakından ilgilendi. Ancak İngiliz tüccarlar mallarının sevkiyatında, Konya-Eskişehir-İzmir demiryolu güzergâhını kullanıyorlardı. Zamanla İngiliz-Alman ekonomik rekabeti artınca, bu durum demiryolu avantajına sahip Almanların lehine gelişti.

Konya'daki İngiliz Konsolosluk yetkililerinin her türlü çabalarına rağmen, II. Meşrutiyet sonrasında, Konya-İzmir tren yolu hattından, ticari faaliyetlerini sürdüren İngiliz tüccarların ekonomik faaliyetleri günden güne zayıfladı. Fakat ucuza satılan İngiliz kumaşları, yine de Konya'da alıcı buluyordu.

Trablusgarp ve Balkan savaşları sırasında, Konyalı terzilerden Agop Boyacıyan, tüm Konyalılar alsınlar diye, doğrudan İngiltere'den ithal ettiği İngiliz kumaşlarını, herkesten daha ucuza toptan ve perakende satıyor, hatta isteğe göre bu kumaşlardan elbiseler de dikiyordu¹¹. I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte, İngiltere'nin Konya Konsolosluğu'nun faaliyetleri hemen durdu. Ne zaman kapatıldığıyla ilgili, her hangi bir bilgiye rastlanılamaz ise de, savaştan önce kapandığı kuvvetli ihtimaldir.

3. Fransa Konsolosluğu ve Faaliyetleri

İngiltere ile aynı safta bulunan Fransa, Osmanlı ülkesi ve yöneticileriyle temasını hiç kesmedi. Ülkenin zenginlik kaynakları üzerinde söz sahibi olmak ve kendilerine düşen payı almak için, bazı tren yolu yapımı ve işletme imtiyazlarını çoktan almış¹² ve bazı Fransız bankalarının şubelerini açtırarak çalışmalarını farklı kollardan sürdürmekteydi.

⁹ KVS, H. 1322, s. 62-63.

¹⁰ Donald Quataert, *Anadolu'da Osmanlı Reformu ve Tarım 1876-1908*, Çev. Nilay Özok Gündoğan Azatzana, İstanbul 2008, s. 155.

¹¹ *Meşrik-i İrfan*, 2 Mart 1326 (15 Mart 1910), s. 4.

¹² Edward Mead Earle, *Bağdat Demiryolu Savaşı*, Çev. Kasım Yargıcı, İstanbul 1972, s. 252; Novıçev, *Osmanlı İmparatorluğunun Yarı Sömürgeleşmesi*, s. 14.

Konya Çarşısı'nda, Fransız mallarının her çeşidini bulmak mümkündü. 1899'da, dört personelle çalışan Konya Fransız Konsolosluğu açılınca¹³, Fransız mamulü malların sayısı daha da arttı.

Fransız tüccarlar, Konya ile temaslarını önce Antalya-Konya, Mersin-Konya ve Konya-Silifke üzerinden sürdürürlerken, demiryolunun yapımından sonra bu İzmir-Konya hattına kaydı. Ancak Fransızların ticari faaliyetleri gittikçe azaldı.

Konya çarşısı ve pazar yerlerinde satılan Fransız kumaşları, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra da alıcı bulmaktaydı¹⁴. Ancak, I. Dünya Savaşı boyunca buralarda Fransız eşyalarının satılmadığı görülmektedir. Nedeni de savaş öncesinde, Fransız konsolosluğunun kapanması ve Fransa'nın Osmanlı karşısındaki blokta bulunmasıdır.

4. Rus Konsolosluğu ve Faaliyetleri

İç Anadolu Bölgesi'nin tamamında olduğu gibi, Konya'da da Avrupa mamulü mallara talebin artması¹⁵, sömürgeci ülkeler için Konya'da etkin olma rekabetini hızlandırdı. Bu sebeple 1896 yılında, Konya'da ilk olarak Ruslar konsolosluk açtı. Rus konsolosluğu yedi personelle faaliyetlerini yürütmekteydi¹⁶. Konsolosluk binaları ise, Alâeddin Tepesi'nden Mevlana Türbesi'ne giden Mevlana Caddesi'nin, sol başındaki köşede bulunan binadaydı¹⁷.

Ruslara göre, İstanbul-Konya-Bağdat demiryolunun yapılması diğer demiryollarının yapımı gibi, Türkiye'nin mali bakımdan sömürülmesi, Türk köylüsünün vergi yükünün artırılması, Türk halkının ağır bir sıkıntıya sokulması ve Osmanlı'nın hileli bir şekilde köleleştirilmesi anlamına geliyordu¹⁸.

Ruslar, her ne kadar yukarıdaki düşünceleri savunsalar da, aynı amaca yönelik olarak hizmet edecek olan, Konya'dan başlayıp Kayseri, Sivas, Van, Erzurum üzerinden Rusya'ya ulaşacak bir demiryolu yapımını sürekli

¹³ KVS, H. 1317, s. 48.

¹⁴ *Meşrik-i İrfan*, 2 Mart 1326 (15 Mart 1910), s. 4.

¹⁵ Pamuk, *Bağımlılık ve Büyüme*. s. 78-80.

¹⁶ KVS, H. 1314, s. 109-110.

¹⁷ Bugünkü İş Bankası'nın karşı köşesindeydi. Bkz. Ekler bölümündeki Rus Konsolosluğu binası fotoğrafı.

¹⁸ Novıçev, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yarı Sömürgeleşmesi*, s. 10-37.

savundular. Hatta düşünülmekte olan bu demiryolu ağına, Belçikalı Coqueril Şirketi'nin inşa edeceği Kayseri, Samsun, Trabzon demiryolu ağı da¹⁹ bağlanacaktır. Aynı demiryolu, Fransız-Rus ortaklığıyla Sibirya'yı boydan boya geçen ve Çin'e ulaşan bir demiryolu haline getirilecektir²⁰.

Ekonomik faaliyetlerden çok siyasi faaliyetler sürdüren Konya'daki Rus Konsolosluğu, 1906'da personel sayısını ikiye düşürdü. Aynı yıl, Konya'daki Rus Konsolosu Nikola Sohotin, tercümanı da Terzioğlu Bedos Efendi'dir²¹.

Konsolos Nikola Sohotin, İstanbul'daki Büyük Elçileri Çarıkov'un her plâtförmda dile getirdiği ve Rusya'ya rapor olarak da sunduğu, "*Jön-Türkler Türkiye'de büyük demiryolu yapımı planı hazırladı. Bu planın amacı, mevcut hatların İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgeleri üzerinden Rusya ve İran'a birleştirilmesidir. Yollar hem geniş hat hem de dekovil hatları olarak düşünülmüyor*"²² görüşünü, Konya'da da işliyor ve bunun yöreye daha çok işlerlik kazandıracağını belirtiyordu. Hatta bu görüşünü II. Meşrutiyet'in ilanından sonra da sürdürdü²³.

Bütün çabalarına rağmen, memleketi adına Konya'dan ekonomik bir çıkar temin edemeyen Nikola Sohotin, müsait olan karışık ortamı fırsata dönüştürmüş ve tamir ettirmek bahanesiyle, bazı mescitlerin duvarları ile mihraplarındaki, çini ve ahşap eserleri söktürerek gizlice Rusya'ya göndermiştir²⁴.

I.Dünya Savaşı ile birlikte, Rusya'nın karşı blokta yer alması ve Doğu Anadolu Bölgesi'ni işgali, Konya'daki Rus Konsolosluğunun kapanması nedenidir.

5. Almanya Konsolosluğu ve Faaliyetleri

İstanbul-Eskişehir-Konya demiryolunun döşeme ve işletme imtiyazının Almanlara (*Deutsche Bank ile Osmanlı Anadolu – Bağdat Demiryolu Şirketi'ne ait Philipp Holzman C. O. Frankfurt A. M. Şirketi*) verilmesinin akabinde, Almanya kapitalistleri Anadolu'ya akın etti. Onları buraya çeken etken sanayileri için

¹⁹ Novıçev, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yarı Sömürgeleşmesi*, s. 16.

²⁰ Yusuf Hikmet Bayur, *Türk İnkılâbı Tarihi*, C. 1, K. 1, Ankara 1983, s. 72.

²¹ KVS, H. 1322, s. 62.

²² Novıçev, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yarı Sömürgeleşmesi*, s. 43.

²³ Ahmet Atalay, *Meşrutiyetten Cumburiyete Konya'da Kurulan Milli Şirketler ve Milli Bankalar*, Konya 2011, s. 30.

²⁴ Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 1154.

gereken yeraltı-yerüstü zenginlik kaynaklarının yanında²⁵, ürettikleri mamul mallar için de, Anadolu'nun iyi bir pazar olmasıydı.

Durumu iyi değerlendiren Alman tüccarlar, İstanbul ve Anadolu'da en etkin tüccar grubunu oluşturdular. Yüzlerce Alman tüccar Türkiye'ye dağıldı. Özellikle de Konya'da kümelandiler. Bunlar bir yandan mallarını tanıtıp satmaya çalışırken diğer yandan da yöre halkının ihtiyacına ve isteğine göre rotalarını çizdiler. Ve yeni bir kazanç kapısı buldular²⁶. İşte bu ortamda Almanya, Konya'daki konsolosluğunu açtı.

Almanya'nın Konya'daki konsolosluğunun açılmasıyla birlikte, Alman tüccarları, zamanla burada her alanda söz sahibi oldular. Halkla düzenli ve samimi ilişkiler kurdular.

Konyalılar ile oluşturduğu sıcak ve dostane ilişkiler çerçevesinde, Konya ve civarıyla ilgili, detaylı bilgi sahibi olan dönemin Konya Konsolosu Loytved, 1902'de Alman Dışişleri Bakanlığı'nın emri ve İstanbul Büyükelçilerinin yazısına binaen, Mersin üzerinden İskenderun'a bir araştırma gezisi düzenledi. Seyahati boyunca topladığı bilgilerini rapor olarak Büyükelçiliğine sundu²⁷. Loytved raporunda, 29 Ekim 1902 tarihinde Konya'dan hareket ettiğini belirtmiş, Konya'nın güneyindeki Saraçoğlu, Küçükköy, Abditolu köylerinden geçerek 30 Ekim'de Karkın'a varmıştır. Oradan Karapınar, Ereğli ve Ulukışla'ya uğramış, 4 Kasım 1902'de Mersin'e ulaşmıştır. 7 Kasım 1902 tarihinde Tarsus'ta incelemelerde bulunan Loytved, 10 Kasım 1902'de İskenderun'a gelmiştir.

Konya'dan İskenderun'a kadar yaklaşık 475 km yol kat eden Loytved, gezdiği yerlerdeki halkın sosyal yaşantısının, ekonomik durumlarının yanı sıra yörelerin tarımsal yapıları, yer altı ve yer üstü kaynakları, iklim durumları ile birlikte bu bölgelerdeki diğer yabancı ülkelerin faaliyetleri ve yine yörede bulunan yerli-yabancı okullar hakkında da bilgiler vermiştir²⁸.

Loytved, 1905'de de, Konya'nın Sızma Kasabası'ndaki cıva kaynağını incelemiş, büyük ve kaliteli bir rezerve sahip olduğunu, Alman Dışişleri Bakanlığı'na iletmıştır. Alman Dışişleri yetkilileri durumla ilgilenmesi

²⁵ Ali Akyıldız, *Anka'nın Son Baharı Osmanlı'da* İktisadi Modernleşme ve Uluslar Arası Sermaye, İstanbul 2005, s. 44.

²⁶ Earle, *Demir Yolu Savaşı*, s. 49.

²⁷ *PA-AA*, R 13178, Türkiye No: 134.

²⁸ *PA-AA*, R 13178, Türkiye NO: 134.

için, Konya ve civarında ekonomik yatırımlarda bulunan, Deutsche Bank yetkililerini bu konuda bilgilendirmiştir²⁹.

1906'da, dört personelle çalışmalarını sürdüren Konsolos Dr. J. H. Loytved'in tercümanı ise Ahmet Hamdi Bey'dir³⁰. Konyalı yerel bürokratlar ile bütünleşen Loytved, memurların iyi niyetlerinden de istifade etmiş, onların hoş görülerini suistimal ve Ahmet Hamdi Bey'in katkılarıyla, 1907'ye kadar ki sürede, "*Konya Selçuklu Devri Kitabeleri*" isimli, içerisinde bol miktarda plân, kroki ve fotoğrafların bulunduğu kitabını hazırlamıştır³¹.

Kitabın yayımı için Deutsche Bank Müdürü Gwinner'e müracaat eden Loytved, masrafının ne kadar olacağını sorarak, basım maliyeti hakkında bilgi istemiştir³². Eseri inceleyen Gwinner, 500 adet basılması halinde, yaklaşık 3 500 Mark harcamanın yapılacağını söyledi. Bunun kâğıt ve matbaa giderinin 1 600 Mark, fotoğraflar için 1 400 Mark, rötuşlar için 50 ile 75 Mark, Arapça(Osmanlıca) yazılar için de yaklaşık 350 Mark ödemenin olacağını belirtti³³. Kendisine, basımını üstlenebileceğini ilettili³⁴.

Bu arada eserin hazırlanışı ve yayımı ile ilgili çalışmaları yakından takip eden Almanya'nın İstanbul Büyükelçiliği, Alman Dışişleri Bakanlığı kanalıyla, Deutsche Bank sorumlularından Bay Neff'e bir yazı gönderdi. Yazıda, "*basılacak olan eserde düzeltmeler olaksa ve bunun için kitap Loytved'e geri gönderilecekse, bu iş posta yoluyla değil, güvenilir bir kişinin elden getirip takip etmesiyle yapılması istendi. Çünkü bu durum Türk yetkililerce fark edilirse esere el konulabilecektir*"³⁵dendi. Büyükelçilik yetkilileri bir ay sonra da, Deutsche Bank Müdürü Gwinner'e bir yazı göndererek, "*Loytved'in bu eserin Türklerle aralarının açılmasına sebep olabileceği*" ifade edilerek, "*dikkatli olunması*" tavsiyesinde bulunuldu³⁶.

Kitabın basılmasını, tavsiyeler doğrultusunda gizlilik içerisinde yürüten Deutsche Bank Müdürü, eserde yapılacak düzeltmeler için, ilk müsveddelerini elden özel kuryeyle, Konya'ya gönderdi.

²⁹ PA-AA, R 14150, Türkiye No: 197, Bd. 3. Berlin 14. 03. 1905.

³⁰ KVS, H. 1322, s. 63.

³¹ HADB – OR 878, Broschüren 1.

³² HADB – OR 878, Konia 17. 06. 1907.

³³ HADB – OR 878, Berlin 17. 06. 1907.

³⁴ HADB – OR 878, Berlin 24. 06. 1907.

³⁵ HADB – OR 878, Costantinopel 13. 08. 1907.

³⁶ HADB – OR 878, Costantinopel 13. 09. 1907.

Gerekli düzeltmeleri yapan Loytved, kitabın ilk sayfasına, Gwinner'in de iznini alarak, “*Deutsche Bank Müdürü ve Anadolu Demiryolları Yönetim Kurulu Başkanı Bay Arthur Gwinner'e*”³⁷ ithaftır notunu düştü. Birde ön söz ekledi. Ön söz de; Prof. Sarre'nin Konya'daki Selçuklu eserleriyle ilgili yazdığı kitabıyla, insanların dikkatlerini bu muhteşem eserlere çekmeyi başardığını belirtti. Kendisinin de bu eserleri tarih açısından teknik olarak ele aldığını, “*eserlerin kullanılan taşlar, çiniler ve ahşaplar sayesinde, Selçuklular hakkında bilgiler verdiğini, döneminin ruhunu yansıttığını, büyük bir zevkin ürünü olduklarını ifade ederek, Doğu'da Hindistan'dan, Batı'da İtalya'ya kadar tarihi bir mirasın varlığını ortaya koyduklarını*” anlattı. Görsel olarak esere, Kronolojik sırayla 98 adet kitabe koydu. Bu kitabelerin 56'sı tarih, 42'si de dini içeriklidir³⁸.

1906-1907'de basımı tamamlanan kitaptan, Türkiye'deki bazı kuruluşlara, müze müdürlüklerine, yüksekokullar ile üniversitelere ve kütüphanelere hediye gönderildi. Eser, özel basım olduğu için sınırlı sayıda bastırılmış ve parayla satılmamıştır.

İleriki zamanlarda, hatta 1911'li yıllarda bile kitabın varlığından yeni haberdar olan, büyükelçiler, konsoloslar, kütüphaneler, diğer kurum-kuruluşlar ve ilgililer, Deutsche Bank'a bir fotokopisinin gönderilmesi için istek mektupları yazdılar³⁹.

Her ne kadar Deutsche Bank yetkilileri, eserin ilim alemi ve diğer ilgililer için öneminden bahsederlerse de, Loytved'in samimiyetsiz samimiyet gösterisi, bizzat kendisinin de öncülük ettiği tarihi eserlerin yağmalanarak, Almanya'ya aşırılmasına kadar vardı⁴⁰.

Şehirde oluşturulan Alman ekonomik baskısı, fakir durumdaki Konyalıların, Alman ticaretçiler ve Konsolos Loytved'in, bu türden davranışlarına ses çıkarmayıp kayıtsız kalmalarını sağladı.

Alaaddin Tepesi'ndeki Selçuklu Köşkü'nün yanında oturan Alman Konsolosu, önce Rum Mühendis Rizo'nun tamir etmek bahanesiyle söktüğü, Köşk'ün mavi zemin üzerine beyazla yazılan çini kitabesini⁴¹ gizlice Almanya'ya

³⁷ HADB – OR 878, Konia 10. 09. 1907.

³⁸ HADB – OR 878, Broschüren 1.

³⁹ HADB – OR 878, Broschüren 1.

⁴⁰ Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 1154.

⁴¹ Dr. J. H. Loytved, *Konia Inschriften Der Seldçebukischen Bauten*, mit zahlreichen

yolladı. Arkasından Beyhekim Mescidi'nin açık mavi zemin üzerine lacivert ve açık pembe renkli çini mihrabının⁴² yanı sıra kısa aralıklarla diğer mabetlerden indirilen taş, çini ve ahşap malzemeleri gönderdi. Daha sonra ise, Bekir Sami Paşa Medresesi'nin bahçesinde bulunan ve yerinden sökülürken kırılan Roma Lâhdi'nin parçalarını da toplatarak kimsenin haberi olmadan Almanya'ya iletti⁴³.

Konsolos Loytved'in bu olumsuz davranışlarının dışında, destekleyici çalışmalarından olacak ki, Alman tüccar grubu Konya'daki faaliyetlerini, II. Meşrutiyet'in ilânıyla birlikte daha da yoğunlaştırdılar.

Demiryolu tesisinin ardından, yolun güneyindeki ve kuzeyindeki Konya plâtolarında ıslah projeleri yürüten Almanlar, özellikle tarıma ve tarım makinalarına yönelik çalışmalarda bulundular. Zaman zaman bu faaliyetlerinde Osmanlı Hükümeti'nin nüfuzundan da faydalandılar. İşlerini seri ve kolay yoldan sorunsuz halletmesini bildiler. Konyalılarla uyum içinde çalışmayı yeğleyerek onların aleyhlerine olabilecek davranışlardan kaçındılar. Tüm bunlar Konsolos Loytved'in özel gayretlerinden kaynaklandı.

Konya'ya gelen Alman şirketleri, Konyalı çiftçilere, bedelini uzun vadede ödeyecekleri tarım makinaları verdiler. Bu makinaların bozulanlarını tamir etmek için de atölyeler açtılar. Kendi adlarına çalışan Konyalı iş çevrelerini desteklediler. Halkı bilinçlendirecek Türkçe broşürler bastırıp dağıttılar. Oluşturulan bu işbirliği sayesinde, Orta Anadolu ve Konya'daki yatırımlarını güçlendirdiler. Ticaret hacimlerini genişlettiler⁴⁴.

Alman Konsolosu Loytved'in çalışmaları her alanda o kadar yayıldı ki 1913'de, Konya'ya gelen Alman Emil Karayif, onun teşvikiyle, şirketi adına yıllarca kalmanın hesabını yaptı. Konya Çarşısı'ndaki, Mevlevilere ait Celaliye Vakfı dükkânlarından 25 tanesini tuttu. Kira bedeli olarak da yıllık 4.104 lira ödedi⁴⁵.

Abbildungen, Als Manuskript Gedruckt, Berlin 1907, *HADB* – OR 878, Broschüren 1.; Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 182.

⁴² Grenzen Museum, İslamic Art Discover, inv. Nr. 17193/552.(Gebetsnische, mit Thronvers-Koran, Sure 2, vers 255- Türkei(Konya), 3. Viertel 13.jh. Aus der Beyhekim Moschee, Fayencemosaik)

⁴³ Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 791.

⁴⁴ Rifat Önsoy, *Türk Alman İktisadi Münasebetleri 1871-1914*, İstanbul 1982, s. 56.

⁴⁵ Ahmet Sefa Odabaşı, *20. Yüzyıl Başlarında Konya'nın Görünümü*, Konya 1998, s. 93.

Aynı yıl sadece tarımsal faaliyetler yapmakla kalmayan Almanlar, konserveden bifteğe kadar getirdikleri her türlü eşya ve malı Konya'da pazarladılar⁴⁶. Sonuçta Konya, Almanlar için vazgeçilmez bir yer oldu. Çünkü Konya'nın sınırsız tahıl arazisine sahip olması ve Alman tekstil sanayisi için buralardan temin edilecek pamuk, bu bölgeyi onlara cazip hale getiriyordu⁴⁷.

1. Dünya Savaşı'nın ayak seslerinin duyulduğu günlerde, Alman Generali Liman Von Sanders Paşa'yı, "*askeri ve lojistik katkı sağlamaya yönelik olarak*" görüş alışverişinde bulunmak üzere Konya'ya davet eden⁴⁸ Konsolos Loytved, savaşta aynı blokta olmanın fırsatını değerlendirdi. Her iki devletin ilgili bakanlıklarını da araya koyarak, gıda konusunda deneyimli Albert Hahl'ı Konya'ya getirtti. Tarımda meydana gelen daralmanın önüne geçmek için çalışan Hahl, yanında getirdiği ziraat mühendisleri ve ziraat memurlarını vatandaşlara yardım etmeleri için görevlendirdi. Ziraat kurslar düzenledi. Ziraat İdaresi Komisyonunca temin edilen tohumlukları, çift hayvanlarını, buharlı makineler ve diğer değişik tür ziraat aletlerini dağıttı. Konyalı çiftçileri daha da bilinçlendirmek için uğraştı. Sulanamayan yerlerde bulunan atıl arazilerden 6. 000 hektarlık bir tarla onun yardım ve katkısıyla ziraata açıldı. Hahl'ın bu çalışmalarına Konya Hilâl-i Ahmer Cemiyeti ile Alman Rihter Şirketi de ortak edildi. Bu sayede Konya'da pirinç ekimine başlandı. Pirinci çeltiğinden ayıracak son model makineler getirildi. Patates, mısır, akdarı ekimi özendirildi. Verim o yıl hektar başına 800 kilodan 2. 000 kiloya yükseldi⁴⁹.

Savaş esnasında, Suriye'de bulunan Yıldırım Orduları Grup Komutanı, Liman Von Sanders Paşa'yı ziyaret eden Konsolos Loytved, Almanya'nın savaştan yenik çıkması üzerine konsolosluk çalışmalarıyla birlikte tüm faaliyetlerini durdurdu. Akabinde, Konya'dan ayrılarak ülkesine döndü.

6. Yunan Konsolosluğu ve Faaliyetleri

Osmanlı'dan ayrılarak bağımsızlığını kazanan Yunanistan da, Konya'da

⁴⁶ Bela Horvath, *Anadolu 1913*, Çev. Tarık Demirkan, İstanbul 1996, s. 16.

⁴⁷ Tevfik Çavdar, "Cumhuriyet Dönemi Başlarken Türkiye Ekonomisinin Görünümü ve Yapısal Kökenleri", *Türkiye Ekonomisinin 50. Yılı Semineri*, İstanbul 1973, s. 77.

⁴⁸ Andre Gide, "Konya Gezisi İzlenimleri", *Konya Çalı Kültür Sanat Dergisi*, Çev. Faut Boyacıoğlu, Konya 1998, s. 4.

⁴⁹ Vedat Eldem, *Harp ve Mütareke Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomisi*, Ankara 1994, s. 34; Zafer Toprak, İttihat Terakki ve Cihan Harbi "*Savaş Ekonomisi ve Türkiye'de Devletçilik 1914-1918*", İstanbul 2003, s. 97.

Konsolosluk açtı. Yörede yaşayan Rumları siyasi baskı altında tutmak için çalıştı. Onların her türlü faaliyetlerini el altından destekledi. Bu türden çalışmalarını, II. Meşrutiyetin ilanından sonra da sürdürdü.

Bundan dolayı, Konya'daki Yerli Rum tüccarların, ekonomik çıkar ve kişisel ilişkiler bakımından, diğer tüccarlardan bir adım öne geçmesiyle⁵⁰, Rum kökenliler adına ticarete etnik ayrımcılık yaptılar⁵¹.

Bu halden, Konya'daki Yunan Konsolosu da memnundur. Ülkesine geçtiği raporda, "*Konya'nın belki de en mutlu insanları Rumlardır. Zira bu uçsuz bucaksız ildeki Türklerin saflıklarından yaralanarak, olağanüstü faaliyet ve marifetleri sayesinde onların kaldırdıkları ürünlerini tefecilik yöntemiyle önceden satın almakta ve onları maddi ve manevi boyunduruk altında tutmaktadırlar*"⁵² diyordu.

Trablusgarp ve Balkan savaşları esnasında, hasım devletler lehine alenen politik bir tutum içerisinde olan Konyalı Rumları, ülkeler arasında yeni bir savaşın başlayabileceği söylentileri telaşlandırdı. Çünkü Rumların ticari açıdan, Konyalılar üzerindeki hem bireysel hem de diğer ülkelerin ticaret adamlarıyla ortaklaşa kurdukları müesseseler aracılığıyla oluşturdukları haksız kazanç ve ekonomik baskı bardağı taşırarak üzeredir. Bu yönde, Konyalıların ilgili makamlara şikâyetleri de söz konusudur. Bu ortamda, Konya'daki Yunan Konsolosunun her durumda Yerli Rumlarla olan diyalogu ve onları yönlendirmesi de işin cabasıdır.

Gidişatın farkında olan ve sürekli Yunan Konsolosu Kavsenin Prozeli'yi denetim altında tutan Konya Valisi, bu konuda Konsolosu uyarmış, yapacağı çalışmalarını yakın takibe aldığını ifade etmiştir. İster istemez bazı olumsuz faaliyetlerini de bu şekilde engellemiştir.

Yunan Konsolosu Prozeli, Konya Valisi'nin tepkisini ve çalışmalarına uyguladığı ambargoyu, İstanbul'daki Yunan Sefirine bildirerek, Hükümet nezdinde önüne geçilmesini istemiştir. Yunan Sefiri durumu bir yazıyla Hariciye

⁵⁰ Gerasimos Augustinos, *Küçük Asya Rumları*, Çev. Devrim Evcı, Ankara 1997, s. 158.

⁵¹ Augustinos, *Küçük Asya Rumları*, s. 172.

⁵² Georgios Nakracas, *Anadolu ve Rum Göçmenlerinin Kökeni*, Çev. İbrahim Onsunoğlu, İstanbul 2005, s. 158; Rifat Önsöy, *Tanzimat Döneminde Osmanlı Sanayi ve Sanayileşme Politikası*, Ankara 1988, s. 40; Ahmet Atalay, *Mustafa Kemal Atatürk'ün Hatırası Konya Atatürk Evi*, Konya 2011, s. 13.

Nezâretine bildirerek, Konya Valisi'nin, uygulamalarından vazgeçirilmesini, bu davranışlarının iki ülke arasındaki anlaşma hükümleriyle bağdaşmadığını belirtip uyarılmasını talep etmiştir.

Hariciye Nezâreti; “*Konya Yunan Konsolosluğu çalışanları ile mahalli idareciler arasındaki gelişmelerin düzgün gitmediği; hatta Vali ve Vilâyet çalışanlarının bizzat Konsolos Kavsenin Prozeli'nin şahsına karşı da hasmane davrandığından, çalışma imkânlarının kalmadığı bildirilmektedir. İki devlet arasındaki anlaşmalara göre ahenkli bir çalışma ortamı öngörüldüğünden, bu konuda mahalline gerekli talimatın verilmesi Yunan Sefirliğinden istenmektedir. Konya'daki, Yunan Konsolosunun anlaşma şartlarını ihlâl etmeyecek şekilde çalışmalarına müsaade edilmesi ve durumun Konya Vilâyet yetkilerine bildirilmesine*”⁵³ diyerek durumun telâfisini, 18 Haziran 1330 (1 Temmuz 1914)'da Dahiliye Nezâretine bildirmiştir.

Dahiliye Nezâreti, 21 Haziran 1330 (4 Temmuz 1914)'da Konya Vilâyeti'ne, Hariciye Nezâretinin yazısına binaen, “şikâyet konu olan nahoş durumun giderilerek, sıhhatli ve iyi bir çalışma ortamının sağlanmasını”⁵⁴ istediğinde, Konya Valisi Azmi Bey, “*Yunan Konsolosunun şehri terk etmesi*” emrini çoktan vermişti.

Hariciye Nezâreti bu sefer, Dahiliye Nezâretine gönderdiği 18 Haziran 1330 (1 Temmuz 1914) tarihli yazısına ek olarak, 1 Temmuz 1330 (41 Temmuz 1914)'da ikinci bir yazı daha gönderip, “*Konya'daki Yunan Konsolosunun bozgunculuk yaptığı gerekçesiyle Vilâyetten çıkarılması kararının durdurularak görevine geri dönmesinin sağlanmasını*” istedi. Dahiliye Nezâreti de 21 Haziran 1330 (4 Temmuz 1914)'da, Konya Valiliği'ne ikinci bir yazı gönderip, “*Konsolosun şehri terk emrinin durdurularak, görevine iade edilmesi*”⁵⁵ emrini vermiştir. Bunun üzerine Vali Azmi Bey, 6 Temmuz 1330 (19 Temmuz 1914) tarihinde Dahiliye Nezâretine gönderdiği cevapta; “*Düzenli çalıştıkları müddet içerisinde rencide olacakları hiçbir muameleye maruz kalmayacaklarını*”⁵⁶ bildirmiştir.

Konya'daki Yunan Konsolosunun, Konyalı Rumlara olan açık desteği sürerken, Yunan Hükümeti'nin I. Dünya Savaşı'nda karşı blokta yer alması ister

⁵³ BOA., DH. KMS, 25/46, 1ef. 2.

⁵⁴ BOA., DH. KMS, 25/46, 1ef. 1.

⁵⁵ BOA., DH. KMS, 25/46, 1ef. 3-4.

⁵⁶ BOA., DH. KMS, 25/46, 1ef. 5.

istememez şehirdeki Türkler ile Rumlar arasındaki gerginliği hat safhaya taşıdı. Hal böyle olunca, Osmanlı savaşa girdikten az sonra, Yunan Konsolosluğu kapatıldı.

Sonuç

1. Meşrutiyet'ten sonra inşa edilen demiryolları, Osmanlı şehirleri arasındaki ulaşım problemini büyük ölçüde çözdü.

Ulaşımın kolaylaşması, zamandan tasarrufun yanı sıra, ticaret hacminin büyümesini sağladı. Tarımla uğraşanlar, bir yandan ekim alanlarını genişletirlerken diğer yandan ürün çeşitliliğini ve üretim kapasitelerini artırdılar. Bunda yurt dışından gelen/getirilen ve çalışma kolaylığı sağlayan makinaların da payı büyüktür.

Bu hal, yerli tüccarların olduğu kadar yabancı ticaret adamlarının da gözünden kaçmadı. Ticaretle uğraşan, Avrupalı birçok şirket sahibi Anadolu'ya gelerek değişik şehirlerde şirketlerinin şubelerini açtılar. İlgili alanlarındaki konularda ticari ve ekonomik faaliyetler de bulundular.

Bu durum, sanayileşmiş devletlerin de dikkatini çekmekteydi. Hem vatandaşlarını çalışma alanlarında desteklemek hem de Osmanlı'nın zenginlik kaynakları üzerinde daha fazla etkin olabilmek için, merkezi konumundaki şehirlerinde konsolosluk açtılar.

Ancak, Konya'da açılan konsolosluklardan bir kısmı, yurttaşlarının ekonomik sıkıntılarını halletmek ve onlara ihtiyaç duydukları konularda yardımcı olmanın yanında, yörede ikamet etmekte olan azınlıklarla ilgilendiler. Onlar üzerinde tahakküm oluşturmakla kalmadılar. Onlarla birlikte ortaklıklar kurarak/kurdurarak, nüfuzlarından da faydalanma yoluna gittiler. Bazıları da, Ülkedeki siyasi ortamın belirsizliğini fırsat bildi. Görevleri arasında olmadığı halde hatta uluslararası hukuk böyle bir davranışı tasvip etmediği halde, bölgedeki kültürel ve tarihi eserleri yağmalama yönünde gayret sarf etti. Ne yazık ki bugün insanlık, ülkeler arasında "*tarihi ve kültürel mirasın iadesi*" için yapılan hukuki mücadelelere tanıklık etmektedir. Doğrusu, o türden eserlerin asıl sahibine verilmesidir.

KAYNAKLAR

A- Arşiv Vesikalar

1- Başbakanlık Osmanlı Arşivi

a) BOA., DH. KMS 25/48

2- Alman Dışişleri Bakanlığı Politik Arşivi (Politisches Archiv des Auswartiges Amts)

a) PA - AA, R 13178, Türkiye nr:134, Informationsreise des Dragomanatseleven Dr. Loytved in kleinasien.

b) PA – AA, R 14150, Türkiye nr:197, Bd 3. Berlin 14. 03. 1905.

3-Deutsche Bank Arşivi (Deutsche Bank Archiv)

a) HADB – OR 878, Broschüren 1.

b) HADB – OR 878, Konia 17. 06. 1907.

c) HADB – OR 878, Berlin 17. 16. 1907.

d) HADB – OR 878, Berlin 24. 06. 1907.

e) HADB – OR 878, Costantinopel 13. 08. 1907.

f) HADB – OR 878, Costantinopel 13. 09. 1907.

g) HADB – OR 878, Konia 10. 09. 1907.

4- Ohne Grenzen Museum, İslamic Art Discover, inv. Nr. 17193-552.

B- Salnameler

Konya Vilayet Salnamesi H. 1303.

Konya Vilayet Salnamesi H. 1310.

Konya Vilayet Salnamesi H. 1314.

Konya Vilayet Salnamesi H. 1317.

Konya Vilayet Salnamesi H. 1322.

C- Yayınlanmış Eserler, Gazeteler ve Mecmualar

Akyıldız, Ali; *Anka'nın Son Baharı Osmanlı'da İktisadi Modernleşme ve Uluslar Arası Sermaye*, İletişim Yayıncılık, İstanbul 2005.

Atalay, Ahmet; *Meşrutiyetten Cumhuriyete Konya'da Kurulan Milli Şirketler ve Milli Bankalar*, Çizgi kitabevi, Konya 2011.

- Atalay, Ahmet; *Mustafa Kemal Atatürk'ün Hatırası Konya Atatürk Evi*, Çizgi Kitabevi, Konya 2011.
- Augustinos, Gerasimos; *Küçük Asya Rumları*, Çev. Devrim Evcı, Yaprak Yayınevi, Ankara 1997.
- Bayur, Yusuf Hikmet; *Türk İnkılabı Tarihi*, C. 1, K. 1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1983,
- Çavdar, Tevfik; "Cumhuriyet Dönemi Başlarken Türkiye Ekonomisinin Görünümü ve Yapısal kökenleri" *Türkiye Ekonomisinin 50. Yıl Semineri*, Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, İstanbul 1973. s.72-76.
- Earle, Edward Mead; *Bağdat Demiryolu Savaşı*, Çev. Kasım Yargıcı, Milliyet Yayınları, İstanbul 1972.
- Eldem, Vedat; *Harp ve Mütareke Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomisi*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1974.
- Horvath, Bela; *Anadolu 1913*, Çev. Tarık Demirkan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.
- Gide, Andre; "Konya Gezisi İzlenimleri", *Konya Çalı Kültür Sanat Dergisi*, Çev. Fuat Boyacıoğlu, Konya 1998. s. 3-5.
- Güran, Tevfik; *19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 1998.
- Loytved, Dr. J. H.; *Konia İnschriften Der Seldcebukischen Bauten, Mit Zahlreichen Abbildungen, Als Manuskript Gedruckt*, Berlin 1907.
- Konyalı, İbrahim Hakkı; *Abideleri ve Kitabeleri İle Konya Tarihi*, Yeni kitap Basımevi, Konya 1964.
- Meşrik-i İrfan*, 2 Mart 1326 (15 Mart 1910), nr. 105.
- Nakracas, Georgios; *Anadolu ve Rum Göçmenlerinin Kökeni*, Çev. İbrahim Onsunoglu, Kitabevi Yayını, İstanbul 2005.
- Noviçev, A. D.; *Osmanlı İmparatorluğu'nun Yarı Sömürgeleşmesi*, Çev. Nabi Dinçer, Onur Yayınları, Ankara 1979.
- Odabaşı, Ahmet Sefa; *20. Yüzyıl Başlarında Konya'nın Görünümü*, T. C. Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayını, Konya 1998.
- Önsoy, Rifat; *Türk Alman İktisadi Münasebetleri 1871-1914*, Enderun Yayınları, İstanbul 1982.

- Önsoy, Rifat; *Tanzimat Döneminde Osmanlı Sanayi ve Sanayileşme Politikası*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, Ankara 1988.
- Pamuk, Şevket; *Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık ve Büyümü 1820-1930*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2005.
- Quataert, Donald; *Anadolu'da Osmanlı Reformu ve Tarım 1876 – 1908*, Çev. Nilay Özok Gündoğan Azatzana, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2008.
- Şanda, Hüseyin Avni; *Reaya ve Köylü*, 2. Baskı, Habora Kitabevi, İstanbul 1975.
- Toynbee, Arnold J.; *Türkiye ve Avrupa*, Çev. Kasım Yargıcı-Mehmet Ali Yalman, Özgün Yayınevi, İstanbul 2002.
- Varcan, Nezi; *Osmanlı Maliyesi Hakkında İngiliz Raporları 1861-1914*, Maliye Bakanlığı Yayını, Ankara 2000.

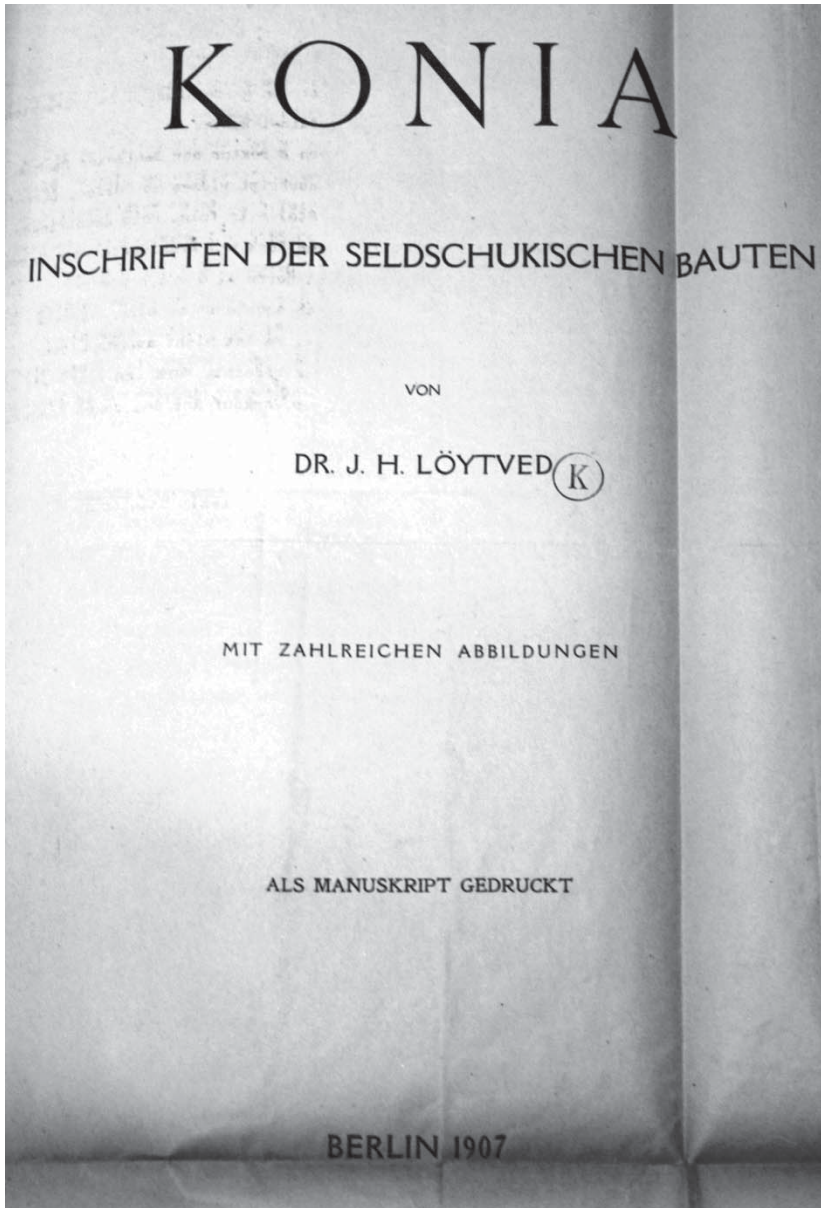
EKLER

قونییه ده بولان دول متحابه قونسولوس و وکیللریله ترجمانلری		
(روسیه دولت فخریه سی)		
۲ م	قونسولوس موسیو نیقولا صوختوین ترجمانی نرزی اوغلی پدوس افندی	
(المانیا دولت فخریه سی)		
۴ م	ع	قونسولوس وکیل موسیو دوغوز لوبنود ترجمانی احمد احمدی ملک
(انکاره دولت فخریه سی)		
۴ م	قونسولوس وکیل یوزبانی موسیو دونی وایی ترجمانی زاتی سایی بالین افندی	

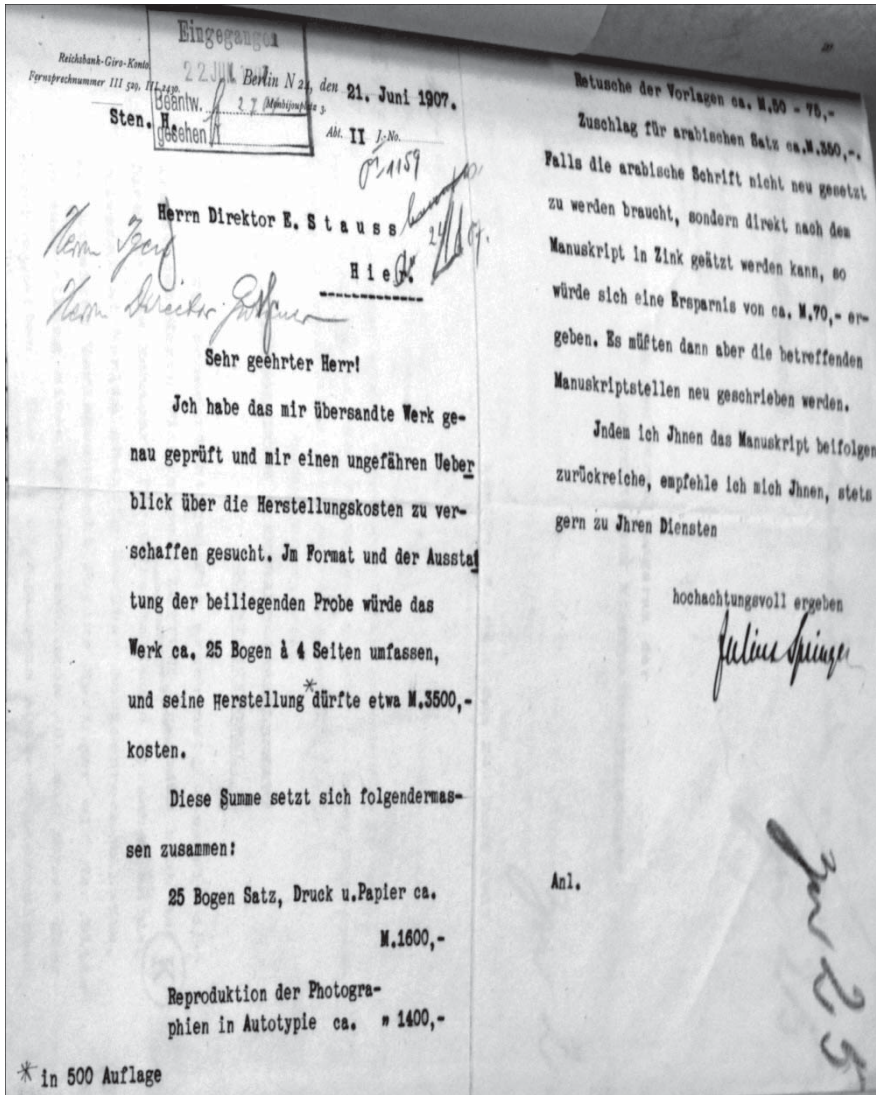
KVS. H. 1322'ye göre, Konya'daki Konsolosluklar

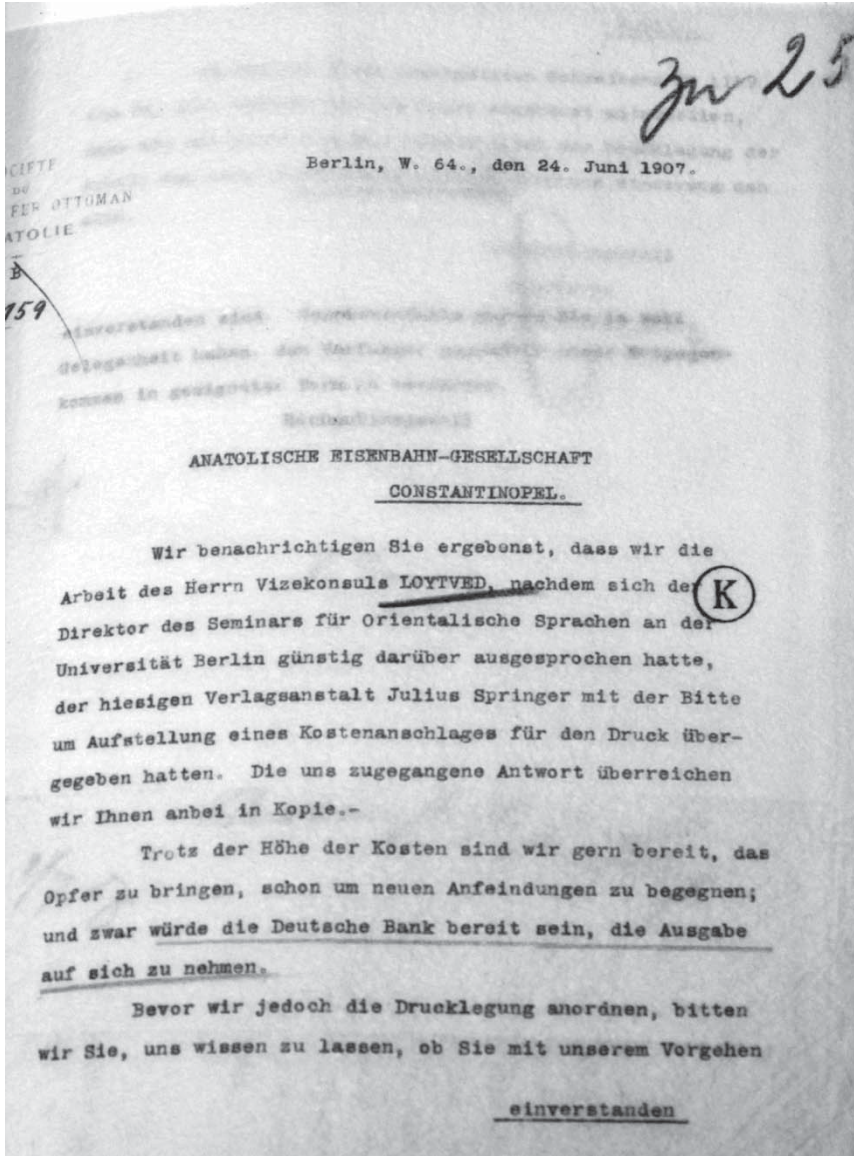
Konya'daki Rus Konsolosluğu (sol köşedeki tabelalı bina)

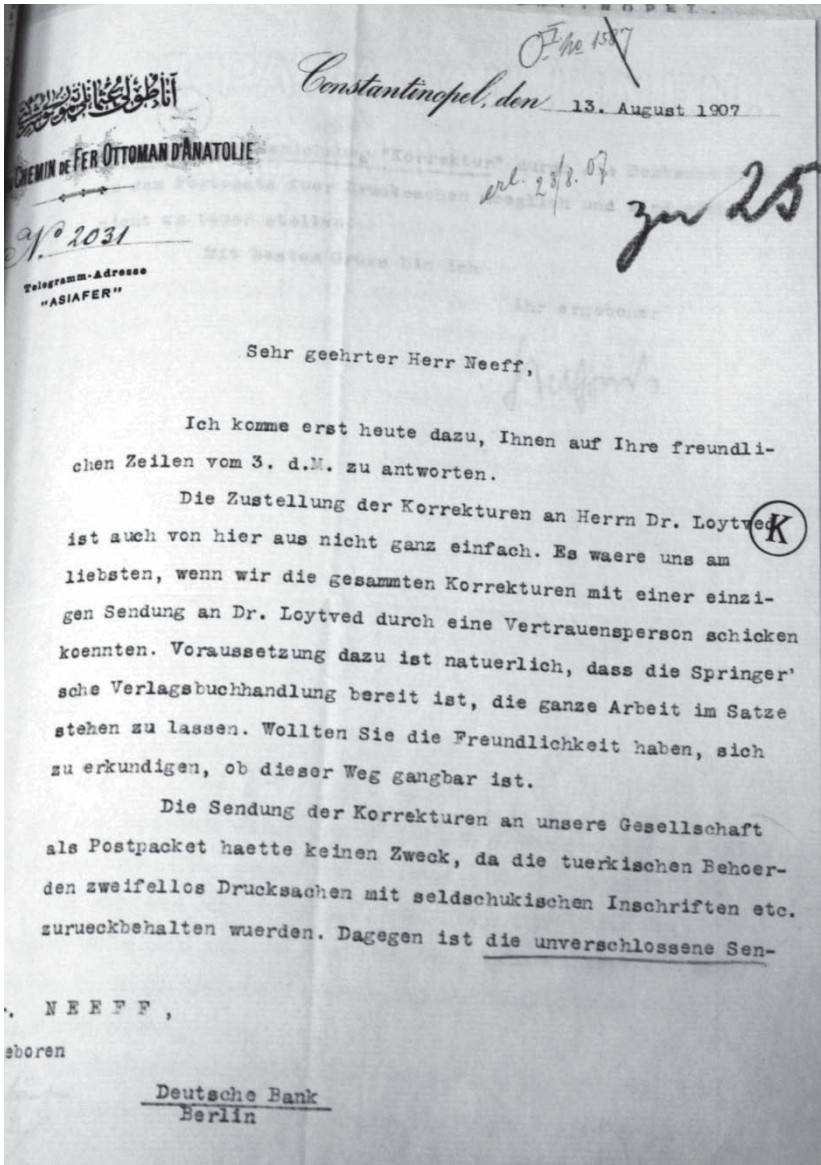
Konsolos Loydved'in, Konya Selçuklu Devri Kitabeleri isimli eserinin kapağı

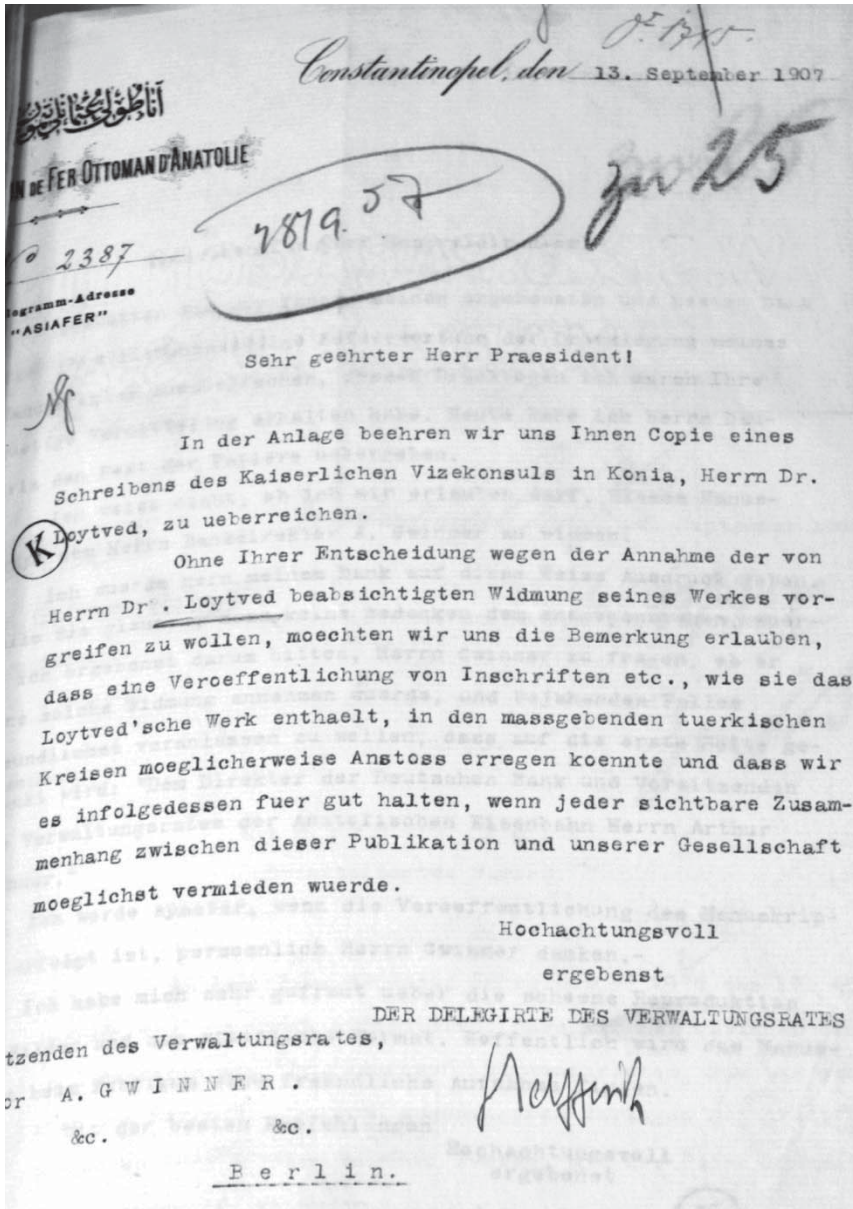
Gwinnner'in, eserin basım maliyeti hakkındaki yazısı

Gwinner'in, Konsolos Loytved'in eserinin basımını üstlenebileceği ile ilgili yazısı

Bay Neff'e yazılan, eserdeki düzeltmelerin elden gönderilerek yaptırılması ile ilgili
yazı

"Eser gizli basılmalıdır. Çünkü Türklerle olan dostluk bozulabilecektir." Yazısı

Kenia, den 10. September 1907

zu 25

Hochverehrter Herr Generaldirektor!

gestatten Sie mir Ihnen, meinen ergebensten und besten Dank
für Ihre liebenswürdige Refuerwertung der Drucklegung meines
Manuskriptes auszusprechen, dessen Druckbogen ich durch Ihre
gütige Vermittelung erhalten habe. Heute habe ich Herrn Dau-
drix den Rest der Papiere uebergeben.

Ich weiss nicht, ob ich mir erlauben darf, dieses Manus-
kript dem Herrn Bankdirektor A. Gwinner zu widmen.

Ich wuerde gern meinem Dank auf diese Weise Ausdruck geben.
Falls Sie glauben, dass keine Bedenken dem entgegenstehen, wuer-
de ich ergebenst darum bitten, Herrn Gwinner zu fragen, ob er
eine solche Widmung annehmen wuerde, und bejahenden Falles
freundlichst veranlassen zu wollen, dass auf die erste Seite ge-
druckt wird: "Dem Direktor der Deutschen Bank und Vorsitzenden
des Verwaltungsrates der Anatolischen Eisenbahn Herrn Arthur
Gwinner."

Ich werde spaeter, wenn die Vereeffentlichung des Manuskrip-
tes erfolgt ist, perseenlich Herrn Gwinner danken.-

Ich habe mich sehr gefreut ueber die schoene Reproduktion
der Bilder und das stattliche Format. Hoffentlich wird das Manus-
kript beim Publikum eine freundliche Aufnahme finden.

mit den besten Empfehlungen

Hochachtungsvoll
ergebenst

(g) Dr. Loytved (K)

Loytved'in, eserini Gwinner'e ithaf ettiğini belirten yazısı

VORWORT.

Herr Professor Dr. Sarre hat das große Verdienst als erster deutscher Gelehrter die Aufmerksamkeit auf die herrlichen seldschukischen Bauten in Konia gelenkt und ihre Technik, Formen und Verzierungen durch kunstgeschichtliche Veröffentlichungen näher beleuchtet zu haben. Möge es mir gestattet sein, die in der Ornamentik dieser Denkmäler reich verwendeten Inschriften, gleichsam als Worte zur Melodie, wiederzugeben. Viele tiefsinnige und fromme Sprüche über das diesseitige und jenseitige Leben und manche interessante Angabe aus der Geschichte der Seldschuken und deren Epigonen, der Karamanen, wird der Geist jener Zeit aus kunstvoll gemeißelten Steinen, geschmackvoll glasierten Kacheln und fein geschnitzten Hölzern verkünden. Der aufmerksame Beobachter und Zuhörer wird hier ein schönes und seltsames Kulturgewebe erkennen, dessen Fäden sich nach dem Morgenland bis Indien und nach dem Abendland bis Rom spinnen.

Von den folgenden 98 Inschriften, die chronologisch geordnet sind, haben 56 historischen und 43 religiösen Inhalt.

KONIA 1906.

Der Verfasser.

Loytved'in eserinin ön sözü

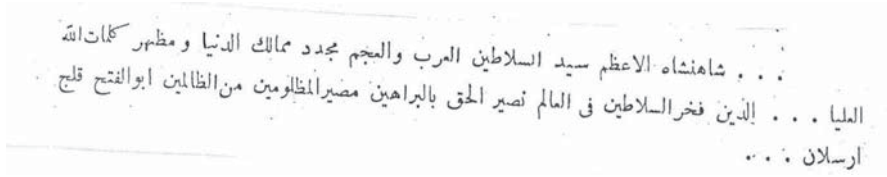
Beyhekim Mescidi'nin Grenzen Müzesi'ndeki Künyesi

Beyhekim Mescidi Mihrabı'nın Grenzen Müzesi Yerleşkesindeki Görünümü

Grenzen Müzesi'ndeki Beyhekim Mescidi Mihrabı'nın Önden Detay Görünümü

Loytved'in, Konya'daki Alaaddin Köşkü'nden söktürerek Almanya'ya gönderdiği çini kitabenin yazısı(Konya Tarihi'nden alındı)

Konya'daki Fransız Konsolosluğu Binası

[illegible]

